

17.9.2010

Dnro 3209/2/10

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

LÄÄKETIETEEN OPISKELIJOIDEN TOIMIMINEN TILAPÄISESTI LÄÄKÄRIN TEHTÄVISSÄ

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen johtava ylilääkäri pyysi oikeusasiamiestä tutkimaan, ovatko voimassa olevat, lääketieteen opiskelijoiden toimintaa terveyskeskuksissa koskevat säännökset ja viranomaisten tulkinta näistä säännöksistä ristiriidassa kansanterveystieteen kanssa vaarantamisen terveyskeskusten toimintaa ja siten potilasturvallisuutta. Hän piti huomattavana epäkohtana sitä, että lääketieteen opiskelijat voivat toimia terveyskeskuksissa työvoimanvuokrausyritysten kautta, mikä on hänen mielestään tuonut julkiseen terveydenhuoltoon taloudellisesti ja toiminnallisesti epätarkoituksenmukaista toimintaa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antoi kantelukirjoituksen johdosta lausunnon 2.12.2009.

Valvira totesi lausunnossaan seuraavaa.

"Valvira ja aikaisempi Terveystieteiden tutkimuskeskus ovat todenneet valvontatoiminnassaan, muun muassa valvontaviranomaisille tehtyjen kanteluiden ja ilmoitusten perusteella, että puheena olevaan toimintatapaan liittyy runsaasti epäselvyyksiä ja ongelmia erityisesti vuokratyövoimaa välittävän yrityksen ja toisaalta työntekijän toimipaikan vastuun jakautumisen suhteen sekä vuokrattujen työntekijöiden käytännön perehdyttämisen, ohjauksen ja valvonnan suhteen. Työvoiman vuokraamisesta tehdyt sopimukset on laadittu usein yleisellä tasolla ja ne ovat sisällöllisesti tulkinnanvaraisia. Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa luotetaan valvontaviranomaisten kokemusten mukaan usein liikaa työvoimaa välittävän yrityksen vastuuseen muun muassa välitettävien henkilöiden riittävien opintojen ja osaamisen varmistamisen suhteen. Valvontatoiminnassa on muun muassa todettu useita tapauksia, joissa työvoimanvuokrausyrityksen kautta välitetty opiskelija ei ole suorittanut edes säännöksissä vaadittuja vähimmäisopintoja. Vuokratyövoiman välittäjä ei ole myöskään aina osannut ottaa riittävästi huomioon terveydenhuollon toimintayksikön tehtävien ja toimintaympäristön työntekijän osaamiselle asettamia vaatimuksia. Vastuusiin liittyvät epäselvyydet ja väärinkäsitykset ovat johtaneet siihen, että yrityksen välittämän opiskelijan perehdytys, ohjaus ja valvonta ovat jääneet riittämättömiksi potilasturvallisuutta konkreettisestikin vaarantaneella tavalla. Puutteet ovat ilmenneet käytännössä muun ohella konsultointimahdollisuuksien puutteellisena järjestämisenä ja työntekijän toiminnan puutteellisena seurantana. Esimerkiksi opiskelijoiden tekemissä potilasasiakirjamerkinnöissä ja lääkkeenmääräämiskäytännöissä on valvontatoiminnassa havaittu paremmalla ohjauksella ja valvonnalla korjattavissa olevia ongelmia."

Valvira yhtyi kantelijan näkemykseen siitä, että lääketieteen opiskelijoiden tulisi toimia palvelussuhteessa sen terveydenhuollon toimintayksikön ylläpitäjään, jossa he toimivat tilapäisesti lääkärin tehtävissä. Valvira totesi, että vaikka terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua asetusta (564/1994, ammattihenkilöasetus) onkin muutettu 1.6.2008 lukien siten, että opiskelijoiden toimintaedellytyksiä on täsmennetty ja heidän ohjaustaan tehostettu, opiskelijoiden toimimiseen työvoimanvuokrausyritysten kautta liittyy edelleen Valviran lausunnossaan kuvaa-

mia vastuupäselvyyksiä.

Valvira totesi, että muutoksen toteuttaminen edellyttäisi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 3 §:n (ja hammaslääketieteen opiskelijoiden osalta asetuksen 3 a §:n) säännösten täsmentämistä. Valvira katsoi, että myös perusterveydenhuollon lisäkoulutusvaiheessa terveydenhuollon toimintayksiköissä työskentelevien lääkäreiden (ja hammaslääkärin käytännön palvelusta suorittavien hammaslääkäreiden) tulisi toimia palvelussuhteessa kyseisen toimintayksikön ylläpitäjään.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettua asetusta (564/1994) on 6.5.2009 muutettu 1.9.2010 voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella (412/2010). Asetuksen mukaan lääkärin ja hammaslääkärin koulutukseen kuuluva työskentely terveyskeskuksessa (lääkäreillä perusterveydenhuollon lisäkoulutus ja hammaslääkäreillä käytännön palvelu) on suoritettava palvelussuhteessa kuntaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilöitä valtakunnallisesti valvova viranomainen, Valvira, on katsonut lainsäädännön täsmentämisen tarpeelliseksi. Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n mukaan esitän sosiaali- ja terveysministeriön harkittavaksi, olisiko lainsäädäntöä syytä tarkistaa Valviran esittämällä tavalla myös lääketieteen ja hammaslääketieteen opiskelijoiden osalta.

Pyydän ministeriötä ilmoittamaan minulle 31.12.2010 mennessä, mihin toimenpiteisiin esitykseni on antanut aiheita.